

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดบริการแนะแนว ในด้านการบริหารงานแนะแนว การจัดบริการแนะแนว 5 บริการ การสนับสนุนงานแนะแนว ปัญหาการจัดบริการแนะแนว และแนวทางการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากร และตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างแนวทางการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11

2. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหาร โรงเรียนและครูแนะแนว ในเขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2540 รวมทั้งสิ้น 290 คน เป็นผู้บริหารจำนวน 145 คน และครูแนะแนวจำนวน 145 คน การสุ่มตัวอย่างประชากรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 สํารวจโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 11 จำนวน 5 จังหวัด ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 971 โรงเรียน

2.2 จากจำนวนโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาฯ ในเขตการศึกษา 11 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการใช้ตารางเลขสุ่มมาร้อยละ 15 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ได้โรงเรียน 145 โรงเรียน

2.3 เลือกตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนที่สุ่มมาในข้อ 2.2 โดยใช้ผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน ครูแนะแนวโรงเรียนละ 1 คน โดยถ้าโรงเรียนใดมีครูแนะแนวมากกว่า 1 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายโดยวิธีการจับสลากมาโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน รวมจำนวนตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 290 คน

2.4 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 145 คน และครูแนะแนว 145 คน รวมทั้งสิ้น 290 คน

2.5 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยสุ่มแบบง่ายโดยวิธีจับสลากมา ร้อยละ 10 ของจำนวนโรงเรียนในข้อ 2.2 ได้โรงเรียน 15 โรงเรียน

2.6 เลือกตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์จากโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 2.5 โดยใช้ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน ได้ผู้บริหารจำนวน 15 คน และครูแนะแนวโรงเรียนละ 1 คน ได้ครูแนะแนวจำนวน 15 คน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์รวมทั้งสิ้น 30 คน

2.7 เลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 10 คน

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 11 ที่ตอบแบบสอบถาม

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน ทั้งหมด	จำนวนโรงเรียน ที่สุ่มได้	จำนวนตัวอย่างประชากร	
			ผู้บริหาร	ครูแนะแนว
ชัยภูมิ	115	17	17	17
นครราชสีมา	335	50	50	50
บุรีรัมย์	212	32	32	32
สุรินทร์	168	25	25	25
ศรีสะเกษ	141	21	21	21
รวม	971	145	145	145

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากรในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 11 ที่ให้การสัมภาษณ์

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน ที่ใช้ในการสุ่ม	จำนวนโรงเรียน ที่สุ่มได้	จำนวนตัวอย่างประชากร	
			ผู้บริหาร	ครูแนะแนว
ชัยภูมิ	17	2	2	2
นครราชสีมา	50	5	5	5
บุรีรัมย์	32	3	3	3
สุรินทร์	25	3	3	3
ศรีสะเกษ	21	2	2	2
รวม	145	15	15	15

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 3 ประเภท คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว

1. แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ

1.1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว และการสนับสนุนงานแนะแนว ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 11 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2. การบริหารงานแนะแนว และการสนับสนุนงานแนะแนว มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด ประกอบด้วยเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

1) การบริหารงานแนะแนว ได้แก่ การจัดการค่านบุคลากร งบประมาณ และสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว

2) การสนับสนุนงานแนะแนว ได้แก่ การประสานงานแนะแนว การประชาสัมพันธ์ และการนิเทศงานแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโครงการโอกาสทางการศึกษา

ตอนที่ 3. ปัญหาการบริหารงานแนะแนว และปัญหาการสนับสนุนงานแนะแนว มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

1.2 แบบสอบถามสำหรับครูแนะแนว เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวและปัญหาการจัดบริการแนะแนว แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2. การจัดบริการแนะแนว มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด ประกอบด้วยการจัดบริการแนะแนว 5 บริการ ดังนี้

1) บริการสำรวจข้อมูลนักเรียน

2) บริการสนเทศ

3) บริการให้คำปรึกษา

4) บริการจัดวางตัวบุคคล

5) บริการติดตามประเมินผล

ตอนที่ 3. ปัญหาการจัดบริการแนะแนว มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด เนื้อหาการจัดบริการแนะแนว 5 บริการ ในด้านต่อไปนี้

1) บริการสำรวจข้อมูลนักเรียน

2) บริการสนเทศ

3) บริการให้คำปรึกษา

4) บริการจัดวางตัวบุคคล

5) บริการติดตามประเมินผล

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด สำหรับผู้บริหารและครูแนะแนว เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2. ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว และการสนับสนุนงานแนะแนวในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์ครูแนะแนว

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2. ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

3. แบบตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว

แบบตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว มีลักษณะสำรวจรายการ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการจัดบริการแนะแนว และมีแบบปลายเปิดเพื่อเพิ่มเติมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแนวทางที่สร้างขึ้น โดยกำหนดประเด็นปัญหา ซึ่งมีทั้งหมด 10 ประเด็นปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา 38 แนวทาง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก หนังสือ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการแนะแนวในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมากำหนดขอบเขตในการวิจัย

2. กำหนดประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมที่ต่อการศึกษา และผู้ให้ข้อมูล

3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว

3.1 แบบสอบถาม สร้างขึ้นโดยยึดกรอบเนื้อหาของกรวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว และการสนับสนุนงานแนะแนว แบบสอบถามครูแนะแนวเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว 5 บริการ

3.2 แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะการบริหารงานแนะแนว และการสนับสนุนงานแนะแนว แบบสัมภาษณ์ครูแนะแนวเกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะการจัดบริการแนะแนว โดยคำถามบางส่วนได้มาจากการประมวลข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ประมาณร้อยละ 70 เพื่อสัมภาษณ์ถึงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 แบบตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว สร้างขึ้นโดยนำประเด็นปัญหาที่ได้จากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ที่เป็นปัญหามากและสำคัญ มากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดบริการแนะแนว เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติ

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์

5. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาฯ ในจังหวัดศรีสะเกษจำนวน 5 โรงเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 5 คน ครูแนะแนวจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา เวลา และความครอบคลุมของเนื้อหาในสิ่งที่ต้องการทราบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 11 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือแจ้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อออกหนังสือแจ้งหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูแนะแนวตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพและปัญหาและแนวทางการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยในครั้งแรกและจากการทวงถามทางไปรษณีย์แล้ว ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเป็นจำนวน 210 ชุด เป็นแบบสอบถามผู้บริหาร 104 ชุด แบบสอบถามครูแนะแนว 106 ชุด และครั้งที่สุดท้ายผู้วิจัยได้ติดตามทวงถาม ส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเองพร้อมกับการสัมภาษณ์ และได้รับกลับคืนมา 40 ชุด เป็นแบบสอบถามผู้บริหาร 20 ชุด แบบสอบถามครูแนะแนว 20 ชุด รวมเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ถึงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2540 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 45 วัน และแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนอย่างสมบูรณ์ ถูกต้อง รวมทั้งสิ้น 250 ชุด เป็นแบบสอบถามผู้บริหาร 124 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.52 เป็นแบบสอบถามครูแนะแนว 126 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.90 ของแบบสอบถามทั้งหมด

2.2 สัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 15 คน และครูแนะแนว 15 คน ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ถึงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2540 รวมระยะเวลาในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 15 วัน

2.3 แบบตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว ผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบแนวทางไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน โดยนำแบบตรวจสอบไปให้ด้วยตนเองจำนวน 5 คน และส่งแบบตรวจสอบแนวทางทางไปรษณีย์จำนวน 5 คน โดยได้มีการติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิไว้ล่วงหน้า ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบตรวจสอบแนวทาง กลับคืนมาครบสมบูรณ์จำนวน 10 ชุด

การสร้างแนวทางการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

1 นำข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว การสนับสนุนงานแนะแนว และการจัดบริการแนะแนว มากำหนดเป็นประเด็นปัญหาที่พบมากและสำคัญ เพื่อนำมาสร้างแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา โดยแนวทางการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถามปลายเปิด ของผู้บริหารและครูแนะแนว รวมทั้งข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาพิจารณาประกอบกันแล้วสรุปเป็นแนวทางฉบับร่างเพื่อแก้ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นำแนวทางการจัดบริการแนะแนวฉบับร่างที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยพิจารณาตามคุณสมบัติต่อไปนี้

2.1 เป็นผู้ดำเนินการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูแนะแนว ในจังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ ชัยภูมิ และศรีสะเกษ

2.2 เป็นผู้นิเทศและติดตามผลการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ฝ่ายงานแนะแนวในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์

2.3 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 2 คน ประกอบด้วยครูแนะแนวที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาแนะแนว และปฏิบัติงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

3. พิจารณาแก้ไขปรับปรุงแนวทางการจัดบริการแนะแนวฉบับร่างตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยประมวลข้อเสนอแนะที่คล้ายกันเข้าด้วยกัน และเพิ่มเติมแนวทางการแก้ปัญหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากประเด็นปัญหา 10 ข้อ และจากแนวทางฉบับร่าง 38 แนวทาง ได้แนวทางการแก้ปัญหาที่แก้ไขเสร็จสมบูรณ์แล้วเพิ่มขึ้น 3 แนวทาง รวมแนวทางการจัดบริการแนะแนว ฉบับแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้นจำนวน 41 แนวทาง เพื่อให้เป็นแนวทางการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หากำร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำเสนอในรูปของการบรรยาย
3. ข้อมูลจากแบบตรวจสอบแนวทางการจัดบริการแนะแนว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และประมวลข้อมูลจากการเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการปรับปรุงแก้ไข